IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

Komisja Polityki Społecznej i Rodziny

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ PODKOMISJI STAŁEJ DO SPRAW RODZINY (NR 8)

z dnia 7 czerwca 2023 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Polityki Społecznej i Rodziny

– podkomisji stałej do spraw rodziny (nr 8)

7 czerwca 2023 r.

Podkomisja stała do spraw rodziny, obradująca pod przewodnictwem posła **Ewy Kozaneckiej (PiS)**, przewodniczącej podkomisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– zapoznanie się z informacją na temat nowych zasad w Programie „Maluch+”.

W posiedzeniu udział wzięli: **Anita Czerwińska** sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej wraz ze współpracownikiem.

W posiedzeniu udział wziął pracownik Kancelarii Sejmu: **Dariusz Lipski** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Dzień dobry. Witam serdecznie wszystkich państwa na 8. posiedzeniu podkomisji stałej do spraw rodziny.

Witam wszystkich zebranych gości. Pragnę powitać sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej panią Anitę Czerwińską. Witam pana Olgierda Podgórskiego dyrektora Departamentu Polityki Rodzinnej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Witam wszystkich państwa tutaj zgromadzonych. Witam wszystkich państwa, którzy połączyli się zdalnie.

Przypominam, że posiedzenie prowadzone jest z wykorzystaniem środków komunikowania się na odległość.

Proszę o sprawdzenie kworum. Proszę wszystkich państwa, którzy się zalogowali zdalnie, aby nacisnęli dowolny przycisk.

Szanowni państwo stwierdzam kworum.

Przypominam, że porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia został państwu dostarczony. Czy są uwagi do porządku obrad? Nie słyszę.

Stwierdzam, że podkomisja przyjęła porządek dzisiejszego posiedzenia.

Przechodzimy zatem do jego realizacji. Przypomnę, że tematem naszego posiedzenia jest zapoznanie się z informacją na temat nowych zasad w programie „Maluch+”. Bardzo proszę panią minister Anitę Czerwińską o zreferowanie tego tematu. Proszę bardzo.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej Anita Czerwińska:

Bardzo dziękuję, pani przewodnicząca.

Szanowni Państwo, dzisiaj rozmawiamy o opiece instytucjonalnej i programie „Maluch+” na lata 2022-2029.

System opieki dla najmłodszych dzieci reguluje ustawa z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. Przed jej wprowadzeniem, w 2008 r., istniały 504 instytucje opieki działające jako zakłady opieki zdrowotnej, oferujące 29 273 miejsc opieki. W roku 2015 w kraju funkcjonowało 2990 żłobków, oddziałów użytkowych oraz klubów dziecięcych, oferujących 84 tys. miejsc opieki. Ta liczba znacznie wzrosła. Wtedy co dziewiąte dziecko mogło być objęte opieką żłobkową, a obecnie już co trzecie dziecko. Oczywiście dążymy sukcesywnie i systematycznie do zapełnienia tych białych plam, o czym powiem za chwilę.

Od roku 2015 podjęliśmy działania mające na celu rozwój tej opieki instytucjonalnej dla dzieci do lat 3, w tym realizację programu „Maluch+". W ciągu ostatnich siedmiu lat, realizacja tego programu w latach 2016-2022 doprowadziła do potrojenia liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Jak już wspomniałam, liczba miejsc wzrosła z 84 tys. do 230 tys. w 2022 r. Obecnie, na dzień 6 czerwca tego roku, w Polsce funkcjonuje 8085 instytucji opieki, w tym 4694 żłobki, 943 kluby dziecięce oraz 2448 dziennych opiekunów. Łącznie jest to 232 tys. miejsc opieki. 33,9% dzieci w wieku powyżej 1 roku do ukończenia 3 roku życia jest objętych opieką instytucjonalną. Poziom użłobkowienia wzrósł o 21,5 punktów procentowych, z 12,4% w 2015 r. do 33,9% w roku 2023. Dla porównania, przypomnę rok 2008, poziom użłobkowienia wynosił zaledwie 3,9%.

Program „Maluch+" wspiera rozwój instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, takich jak żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie. Ostatecznie beneficjenci wsparcia mogą otrzymać dofinansowanie do tworzenia i utrzymania miejsc opieki.

Nabór wniosków w ramach programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi „Maluch+" na lata 2020-2029 został ogłoszony 19 stycznia tego roku. W odpowiedzi na zgłaszane potrzeby przez podmioty prowadzące instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz rodziców, wprowadzono zmiany mające na celu zwiększenie dostępności terytorialnej i finansowej miejsc opieki. Program obejmuje zarówno żłobki, kluby dziecięce, jak i dziennych opiekunów, aby zapewnić opiekę wszystkim dzieciom, w tym z niepełnosprawnościami oraz wymagającym szczególnej troski.

„Maluch+" przestał być programem rocznym podzielonym na moduły. Został przekształcony w długoterminowy program obejmujący lata 2022-2029. Budżet programu wynosi około 5,5 mld złotych, finansowany jest ze środków europejskich oraz krajowych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego. Z tej kwoty ok. 1 mld 700 mln zł pochodzi z Krajowego Planu Odbudowy, a 3 mld 800 mln zł to środki z FERS, uwzględniające krajowe współfinansowanie. Jest to suma dwukrotnie większa niż dotychczas. Łączny budżet poprzednich edycji wynosił ok. 2 mld 600 mln zł. Ta znaczna suma środków pozwoli na dofinansowanie tworzenia i funkcjonowania 102 tys. miejsc opieki.

W ramach programu, podmioty działające na podstawie ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 mogą ubiegać się o dofinansowanie tworzenia nowych miejsc opieki, a następnie o dofinansowanie ich funkcjonowania. Obejmuje to jednostki samorządu terytorialnego oraz podmioty niepubliczne. Program jest w pierwszej kolejności skierowany do gmin, na terenie których nie ma jeszcze żadnej instytucji. Odnosi się to do tych białych plam, o których już wcześniej wspomniałam. Jeśli nie wszystkie środki zostaną wykorzystane, pozostała część będzie udostępniona jednostkom samorządu terytorialnego oraz innym podmiotom niż JST, przy tym gminy będą miały pierwszeństwo w pozyskaniu tych środków.

Środki z funduszy europejskich w ramach programu „Maluch+" (2022-2029) zostały podzielone zgodnie z algorytmem, który zakłada, że gminy uzyskają konkretną pulę środków finansowych do wykorzystania na tworzenie i funkcjonowanie miejsc opieki, zgodnie z potrzebami wynikającymi ze statystyk. Przydział środków według tego algorytmu nastąpił jeden raz w ramach przeprowadzonego naboru. Dzięki zastosowaniu takiego podziału środków w większym stopniu możliwe będzie skierowanie ich do gmin, w których nie jest dostępna oferta instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3.

W programie „Maluch+" (2022-2029) wydłużony został czas na tworzenie miejsc opieki. Gminy i inne jednostki samorządu terytorialnego będą miały na zrealizowanie inwestycji trzy lata, a nie rok jak dotychczas. Natomiast podmioty inne niż jednostki samorządu terytorialnego mają na utworzenie tych miejsc dwa lata. Wysokość dofinansowania na tworzenie miejsc dla jednostek samorządu terytorialnego wynosi z Krajowego Programu Operacyjnego 35 862 zł (bez VAT) na jedno tworzone miejsce. Z KPO na tworzenie miejsc dla podmiotów innych niż jednostki samorządu terytorialnego jest to 12 410 zł (z VAT) na jedno nowo utworzone miejsce. Natomiast z FERS na tworzenie miejsc dla jednostek samorządu terytorialnego, jak i podmiotów innych, wynosi 12 410 zł (z VAT) na jedno miejsce. Kwota dofinansowania ze środków FERS na funkcjonowanie nowych miejsc opieki w żłobku, w klubie czy u dziennego opiekuna we wszystkich tych formach wynosi miesięcznie około 837 zł. Ten komponent finansowy jest bardzo ważny dla

rodziców opiekunów najmłodszych dzieci, ponieważ będą oni ponosić niższe opłaty za pobyt dzieci w instytucjach opieki, co wesprze budżety polskich rodzin w trudnej sytuacji.

Nabór wniosków trwał do 19 lutego. Następnym etapem było to, że wojewodowie dokonywali oceny wszystkich wniosków, które zostały złożone przez gminy i inne podmioty. Minister zakwalifikował łącznie do utworzenia 87 862 miejsc opieki w ponad 2800 instytucjach na terenie 1262 gmin, z tego 40 393 miejsca zadeklarowało utworzyć 991 gmin, z czego 9317 miejsc powstanie na terenie 389 gmin, które są właśnie tymi białymi plamami.

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Przepraszam, pani czyta te dane, ale ja się z nimi nie zapoznałam.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Mam prośbę, żeby nie przerywać. Dyskusja będzie możliwa za chwileczkę, więc udzielimy pani poseł głosu.

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Chciałam zapytać, czy państwo mają…

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Przepraszam bardzo, pani minister referuje, tak że za chwileczkę.

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Ale ja nie mam tego materiału. Nie mam do czego zerknąć, pani to czyta, a ja chciałabym móc się potem odnieść. Nie mam tego materiału, ten materiał nie został przesłany, on się nie wyświetla. Pani czyta, a ja chciałabym mieć możliwość zobrazowania sobie tego, a z pani czytania nie jestem w stanie.

Sekretarz stanu w MRiPS Anita Czerwińska:

Ale nie byliśmy proszeni o przygotowanie materiału. To jest materiał, który...

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Właśnie. To było zapoznanie się z informacją. Po tej informacji możemy państwu podesłać pełną informację na adresy mailowe.

Sekretarz stanu w MRiPS Anita Czerwińska:

Rzeczywiście przekażemy, natomiast nie mieliśmy informacji, że mamy coś przygotować.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Proszę bardzo, pani minister, proszę kontynuować.

Sekretarz stanu w MRiPS Anita Czerwińska:

Czyli tak, wracając... 40 393 miejsca zadeklarowały utworzenie 991 gmin, z czego 9317 miejsc powstanie na terenie właśnie tych gmin, które są białymi plamami. To jest 389 gmin, na których, tak jak już mówiłam, na dzień ogłoszenia programu nie funkcjonowała żadna placówka ani instytucja. 47 469 miejsc w 1834 instytucjach zostanie utworzonych przez podmioty inne niż gminy, w tym 1924 miejsca w 75 instytucjach powstanie na terenie 52 gmin będących białymi plamami, na których, na dzień ogłoszenia programu, nie funkcjonowała żadna instytucja, oraz gmina nie złożyła wniosku.

Podsumowując powyższe wyniki, które przedstawiłam, można stwierdzić, że liczba białych plam zmniejszy się z 1105 do 664. Analiza i rozstrzygnięcie wszystkich wniosków złożonych w ramach naboru trwały właśnie od 19 stycznia do 19 lutego. W ramach budżetu programu nierozdysponowane środki pozostały w wysokości 879 mln 669 tys. 49 zł. Do osiągnięcia wskaźników wskazanych w pkt 2 programu zostanie utworzonych jeszcze 14 715 miejsc, z czego 4342 miejsca z KPO oraz 10 373 miejsc z FERS.

A teraz, jakie są kolejne kroki w realizacji programu? Po rozstrzygnięciu naboru nastąpi składanie oświadczeń o przyjęciu przyznanych środków oraz zawieranie umów w sprawie przekazywania dofinansowania. Mimo zakończenia naboru, program nadal cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem ze strony podmiotów mogących tworzyć miejsca opieki dla dzieci w wieku do lat 3. Do resortu stale kierowane są pytania, czy istnieje możliwość aplikowania o te środki. W związku z niewyczerpaniem środków

w ramach naboru oraz możliwą zmianą planowanej liczby miejsc do utworzenia na etapach świadczeń oraz umów, niebawem planowane jest ogłoszenie naboru ciągłego. Nabór będzie trwał do wyczerpania środków programu, ponieważ chcemy, aby wszystkie środki zostały wydatkowane. To ogromny budżet, a przede wszystkim, aby osiągnąć cel programu, o szczegółach wkrótce poinformujemy. Jeśli mają państwo pytania, jesteśmy do państwa dyspozycji razem z panem dyrektorem. Bardzo dziękuję.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Bardzo dziękuję pani minister.

Otwieram dyskusję.

Pani Aleksandra Gajewska. Pani poseł, proszę.

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Dziękuję.

Pani minister, po pierwsze, uważam, że zainteresowanie rekrutacją jest większe ze względu na jej przerwanie w zeszłym roku. Naturalne jest, że samorządy, które liczyły na równomierne i sukcesywne rozwijanie miejsc opieki wczesnodziecięcej w swoich gminach, odczuwają pewne rozczarowanie i wyrażają oczekiwania dotyczące dalszego rozwoju. Obecnie istnieje silne zainteresowanie realizacją tego programu, co jest zrozumiałe.

Ponad połowa gmin nie ma dzisiaj żadnych miejsc opieki instytucjonalnej dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Jak wspomniałam wcześniej, nie mam dostępu do danych, które pani przeczytała, więc w tej chwili nie jestem w stanie przedstawić liczb. Jednak chciałabym być partnerem w tej dyskusji i omówić skalę potrzeb, szczególnie w regionach takich jak Podlasie, gdzie sytuacja jest dramatyczna pod względem opieki nad dziećmi wczesnoszkolnymi. Proszę panią przewodniczącą o pełne informacje w tej sprawie, abyśmy mogli przeanalizować plan realizacji tego programu.

Chciałabym panią jeszcze raz prosić o informację dotyczącą liczby wniosków, które wpłynęły. Jak daleko jesteście w realizacji umów? Proszę panią o wyjaśnienie, w jaki sposób obliczana jest stawka, jaką otrzymują samorządy i jednostki samorządu terytorialnego. Pani wspomniała o kwocie 42 tys. z KPO, ale nie wiemy, kiedy te środki zostaną przekazane samorządom i kiedy umowy będą mogły być właściwie realizowane, kiedy te niezbędne inwestycje będą mogły zostać zrealizowane. Dlaczego kwota z FERS wynosi tylko około 12 tys.? Skąd wynika ta różnica i dlaczego te środki są po prostu niższe? Chciałabym również wiedzieć, jak wygląda kwestia opłacania VAT przez jednostki samorządu terytorialnego i samorządy. Czy państwo w całości pokrywają koszty VAT czy też nie? Według informacji, które otrzymuję od przedstawicieli samorządów i wojewodów, kwestia VAT powoduje, że nie chcą podpisywać umów dotyczących realizacji tych potrzebnych inwestycji w ramach programu „Maluch+”, ponieważ państwo nie gwarantuje im zwrotu VAT przy tych inwestycjach. Proszę więc o podanie przelicznika na dziecko, jeśli chodzi o te różnice. Chciałabym również, żeby państwo określili nam dokładnie, kiedy inwestycje z funduszy regionalnych oraz z KPO mają zostać zrealizowane. Szczególnie interesuje nas harmonogram dotyczący KPO, ponieważ państwo jeszcze nie posiada tych środków, więc szczególnie ciekawi nas, w jaki sposób zamierzacie państwo zrealizować te inwestycje.

Jeżeli chodzi o nabór ciągły, to mogę powiedzieć, że jest to bardzo dobry pomysł. Wszędzie tam, gdzie te nabory zostały w ten sposób zmienione, zainteresowanie i możliwość pobierania tych środków efektywności się zwiększyła, więc to jest absolutnie właściwy kierunek. Będę miała jeszcze pytania, ale proszę najpierw o odpowiedź na te, które zadałam.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Pani minister, bardzo proszę o odpowiedź.

Sekretarz stanu w MRiPS Anita Czerwińska:

Bardzo dziękuję. Pani poseł, nie była pani od początku, więc powtórzę: wzrost użłobkowienia od 2015 r. jest bardzo znaczący. Jeszcze raz powiem, że w 2015 r. było 84 tys. miejsc opieki. Obecnie jest ich 232 tys., z ciągłym dążeniem do zapełnienia białych plam.

Innymi słowy, jak w 2015 r., co 9 dziecko mogło być objęte miejscem w instytucji, tak teraz jest to co 3 dziecko. Oczywiście przewidujemy dalszy wzrost, więc sama pani przyzna, że jest to bardzo znaczący wzrost i wsparcie dla rodziców w opiece nad dziećmi.

Jeśli chodzi o przekazywane przez nas dane, były one wielokrotnie publikowane w różnych miejscach i są to oficjalne dane. Jeśli pani sobie życzy oraz pozostali państwo posłowie, oczywiście przekażemy je pani przewodniczącej, abyście mogli się zapoznać. Natomiast na pozostałe pytania proszę pana dyrektora Podgórskiego.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Bardzo proszę, panie dyrektorze.

Dyrektor Departamentu Polityki Rodzinnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej Olgierd Podgórski:

Pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, jeżeli chodzi o zagadnienia, które poruszyła pani poseł, w odniesieniu do KPO, przewidziano ponad 35 tys. zł na utworzenie miejsc, natomiast z FERS przewidziano 12 tys. zł dla podmiotu niepublicznego z KPO oraz 12 tys. zł dla jednostki samorządu terytorialnego. Skąd pochodzą te stawki? Stawki te zostały ustalone na podstawie doświadczeń z poprzednich programów, tj.: „Maluch+", które były programami jednorocznymi. Wzięto pod uwagę rzeczywiste wydatki zarówno jednostek samorządu terytorialnego, jak i beneficjentów niepublicznych. Wysokość tych kwot została zaproponowana na podstawie tych informacji. Różnica między 35 tys. zł a 12 tys. zł wynika z różnicy w zakresie dofinansowania. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego, kwota jest wyższa z uwagi na tworzenie nowych miejsc i budowę żłobków oraz klubów dziecięcych. Natomiast w przypadku innego beneficjenta, dofinansowanie dotyczy tylko adaptacji już istniejących budynków. Nie udzielamy prywatnym inwestorom środków na budowę czy zakup nieruchomości, stąd niższa kwota dofinansowania. Ta sama zasada obowiązywała od początku programu „Maluch+" – co roku kwota była inna dla jednostki samorządu terytorialnego i inna dla podmiotu niepublicznego, zgodnie z wcześniej wspomnianym powodem.

Ponadto, obecnie trwają prace nad rewizją KPO, w której ministerstwo zgłosiło postulat podniesienia tych stawek ze względu na sytuację społeczną i ekonomiczną. Prace te są w toku, a jeżeli zakończą się sukcesem, kwoty będą jeszcze wyższe. Wszystkie beneficjenci programu, w tym wszystkie gminy, zostały już poinformowane o tych pracach.

Kwestia VAT. Program „Maluch+" na lata 2022-2029 wyraźnie określa kwestie VAT. VAT był finansowany i jest finansowany ze środków budżetu państwa. Stąd właśnie pani minister mówiła, że budżet programu składa się jakby z trzech źródeł KPO, FERS oraz dofinansowanie krajowe. Dofinansowanie krajowe z budżetu państwa jest właśnie na kwestie VAT. Nie dotarły do nas, do ministra jakiekolwiek sygnały odnośnie do problemu z finansowaniem VAT.

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Czyli finansują państwo ten VAT w całości?

Dyrektor departamentu MRiPS Olgierd Podgórski:

VAT finansujemy w całości. Tam są nawet wyższe kwoty, ponieważ VAT w przypadku usług budowlanych wynosi 8%. Natomiast kwota, którą mamy już zabezpieczoną w budżecie państwa, jest nawet wyższa niż te 8% od środków, które posiadamy w ramach KPO dla gmin w celu tworzenia miejsc. Dlatego te środki są zabezpieczone i nie ma żadnych problemów z finansowaniem tego, nie otrzymujemy żadnych informacji sugerujących coś przeciwnego.

Co więcej, w tej chwili jeszcze te umowy nie są podpisywane, ponieważ do...

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Właśnie, bo na tym polega problem.

Dyrektor departamentu MRiPS Olgierd Podgórski:

Pani poseł, niech pani pozwoli skończyć. Harmonogram działań w programie jest określony. To nie jest coś, co zostało wymyślone. Program precyzyjnie określa kolejne czynności, a termin składania oświadczeń przez podmioty, które otrzymały środki w ramach

programu, upłynął pod koniec maja. Te podmioty złożyły oświadczenia o przyjęciu dotacji, a dopiero po ich przyjęciu mogą być podpisywane umowy. Zatem trudno podpisywać umowy wcześniej, póki nie ma oświadczenia, tak więc jakby wszystko jest zgodne z...

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

To mówi pan o oczywistych oczywistościach, ale dziękuję.

Dyrektor departamentu MRiPS Olgierd Podgórski:

Tak, tak. Mówię o tym, że nie ma żadnych problemów z podpisywaniem umów, ponieważ nie może być tych problemów. Umowy zostaną podpisane dopiero po złożeniu oświadczeń, co stanowi kolejną kwestię.

Kwestia ta jest związana z rokiem 2022 i brakiem programu „Maluch+" w tamtym czasie. Jak powiedziała pani minister, jest to program wieloletni obejmujący lata 2022-2029. Obejmuje on również inwestycje i wydatki, które były ponoszone w roku 2022.

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Nie było naboru.

Dyrektor departamentu MRiPS Olgierd Podgórski:

Naboru nie mogło być, pani poseł dobrze o tym wie z uwagi na to, że trwają negocjacje z Komisją Europejską i to nie w zakresie KPO, tylko w zakresie FERS. Normalny harmonogram negocjacji, który jest co 7 lat w przypadku każdego...

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Czyli możemy powiedzieć, panie dyrektorze wprost, że z budżetu państwa nie chcą państwo finansować budowy żłobków i chcą się wyłącznie posiłkować funduszami unijnymi, których nie mamy w pełni zagwarantowanych.

Dyrektor departamentu MRiPS Olgierd Podgórski:

Jeżeli pani poseł pozwoli...

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Pani poseł, mam prośbę. Prosiłabym, żeby pan dyrektor skończył i wówczas pani udzielę głosu. Dobrze? To jest trudna dyskusja, tak nie prowadzimy dyskusji.

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Nie, ta dyskusja nie jest trudna pani przewodnicząca.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Nie w sytuacji, gdy pani przerywa. Mam prośbę, żeby pan dyrektor kontynuował.

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Pan mówi dziesięć rzeczy jednocześnie i jeżeli można się do nich odnieść...

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Pani poseł bardzo proszę, pani się odniesie po wypowiedzi pana dyrektora.

Panie dyrektorze, bardzo proszę.

Dyrektor departamentu MRiPS Olgierd Podgórski:

Dziękuję bardzo, pani przewodnicząca.

Staram się odpowiadać na wszystkie kwestie. Pani poseł mówi, że ich jest dziesięć, ponieważ tyle zagadnień zostało poruszonych przez panią posłankę, i staram się właśnie na nie odpowiadać.

Kończąc kwestię roku 2022, bo jeszcze tutaj tej sprawy jakby nie wyjaśniłem do końca. Tak jak powiedziałem, obejmujemy wydatki, które miały miejsce w roku 2022. Nie mogło być ogłoszonego konkursu w 2022 r. Nie jest to kwestia środków z budżetu państwa, ponieważ zgodnie z programem „Maluch+", zgodnie z negocjacjami z KE, program „Maluch+" nie składa się obecnie tylko z jednego komponentu, jakim jest wsparcie w tworzeniu miejsc instytucji opieki nad dzieckiem do lat 3. Składa się również z elementu, który został wynegocjowany z KE, a mianowicie zapewnienie stabilnego, trwałego dofinansowania każdego miejsca opieki. Te środki są finansowane krajowo. Pani poseł na pewno pamięta, że zostało to przyjęte w zeszłym roku. Od tego czasu funkcjo-

nuje rodzinny kapitał opiekuńczy oraz dofinansowanie do opieki nad dzieckiem uczęszczającym do żłobków. Przypomnę, że tylko w zeszłym roku na ten cel z budżetu państwa przekazano blisko 4 mld zł nowych środków. Program „Maluch+" ma też budżet, który obrazuje, że są to środki dużo większe niż w poprzednich latach. W ostatnich latach budżet wynosił 450 mln zł, podczas gdy wcześniej program był realizowany, oscylował w granicach od 40 do 150 mln zł. Chcę zwrócić uwagę, że nie jest to kwestia tego, że rząd nie chce przeznaczać środków na tworzenie miejsc. Rząd przekazał 4 mln zł w porównaniu do 400 mln zł, które były dostępne w poprzednich latach, aby uruchomić stabilne, trwałe dofinansowanie każdego miejsca. Teraz każde miejsce, każdy rodzic, który ma dziecko w żłobku, otrzymuje w zależności od rodzaju wsparcia – czy to jest dofinansowanie do opieki żłobkowej w wysokości 400 zł, czy rodzinny kapitał opiekuńczy w wysokości 500 zł – w skali miesiąca. To jest istotnie wyższe wsparcie niż w poprzednich latach.

Czy są jeszcze jakieś kwestie, które pani poseł poruszała? Jeżeli na coś nie odpowiedziałem, to bardzo proszę o przypomnienie. Będę się starał również to wyjaśnić.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Bardzo dziękuję.

Pani minister, jeszcze w uzupełnieniu. Proszę bardzo.

Sekretarz stanu w MRiPS Anita Czerwińska:

Jeszcze chciałam, ponieważ pani poseł stwierdziła, że są samorządowcy i wojewodowie, którzy nie bardzo wiedzą, jak się w tym poruszać. Bardzo proszę ich...

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Tego nie powiedziałam.

Sekretarz stanu w MRiPS Anita Czerwińska:

Pani tak powiedziała, odniosła się...

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Że zgłaszają właśnie takie postulaty.

Sekretarz stanu w MRiPS Anita Czerwińska:

Tak, więc nasi tutaj współpracownicy, urzędnicy ministerstwa, są do państwa dyspozycji. Bardzo proszę, czy mogłaby pani przekazać nam kontakty do tych osób? Wyjaśnimy im wszystko, a jeśli nie, to proszę, żeby zgłosili się do nas. My oczywiście wszystko bardzo cierpliwie wyjaśnimy. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Bardzo dziękuję.

Proszę bardzo, pani poseł.

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Bardzo dziękuję, pani minister, za te deklaracje.

Może wreszcie ktoś z przedstawicieli ministerstwa pojawi się w naszym zespole ds. rozwoju opieki wczesnodziecięcej, oprócz dyrektorki, która często niestety nie jest w stanie przekazać nam większości informacji, choć jest bardzo miła i oddana swojej pracy. Zapraszam więc serdecznie państwa, wyślę informację o organizowanym posiedzeniu zespołu w tym temacie. To najlepsze miejsce, gdzie mogą się spotkać około 70-80 przedstawicieli samorządów, którzy mają pytania. Pani minister bardzo rzadko kiedy tam się pojawia, więc serdecznie zapraszam do dyskusji na ten temat.

Prostując to, co pani powiedziała, chciałabym zaznaczyć, że państwo nie do końca tworzyło nowe miejsca w żłobkach, ponieważ w 2018 r. po prostu poprawiło statystyki i zmieniło limit dzieci w salach z 15 do 20. To miało znaczący wpływ. Widzę, że pani będzie musiała się w tej sprawie skonsultować.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Proszę pani poseł bez takich zbędnych uwag,

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

To znacząco wpłynęło na to, że w każdej grupie, która wtedy istniała w każdej sali, nie mieści się dzisiaj piętnaścioro dzieci, tylko 25 osób. Rozumiem, że to wpływa, ale to było przy protestach rodziców, kadry opiekuńczej i wszystkich specjalistów. Państwo po prostu upchnęło więcej dzieci w salach. Dlatego bardzo chciałabym zobaczyć dane, które państwo przedstawiają, ponieważ analizując je, właśnie wychodzą tego typu fakty.

Kolejna kwestia jest taka, że pan mówi, że państwo finansuje VAT w całości. Ja jestem w kontakcie przede wszystkim z przedstawicielami samorządu warszawskiego, którzy mówią, że otrzymali 13%, a nie 23%, i sprawdzali to przed chwilą. Dlatego bardzo proszę o przedstawienie raportu dotyczącego sposobu finansowania VAT, w których miejscach, na jakim poziomie. Chciałabym móc porównać to między województwami. Wydaje się, że tam, gdzie już jest, tam dajemy, a tam, gdzie jeszcze nie ma, dostajemy tylko to, co mamy. Proszę więc przedstawić raport i jeśli zależy państwu na powstawaniu żłobków, dopłaćcie resztę, ponieważ dla samorządów, takich jak miasto stołeczne Warszawa, to obcięcie z 23% do 13% to prawie połowa kwoty VAT.

Wróćmy jeszcze do tego, na co pan mi odpowiadał, próbuję się nie zgubić. Państwo twierdzicie, że podzielili przelicznik w taki sposób, że 42 tys. było tam, gdzie są budowy, a 12 tys. tam, gdzie jest tylko zmiana przeznaczenia, dostosowanie itd. Nie zastosowaliście w tym żadnej innej zasady, tak?

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Pani minister, bardzo proszę.

Sekretarz stanu w MRiPS Anita Czerwińska:

Za chwilę przekażę głos panu dyrektorowi. Pani poseł, po pierwsze, prosiłabym, żeby pani nie deprecjonowała urzędników ministerstwa rodziny. Są to urzędnicy z długoletnią praktyką i bardzo proszę, żeby nie wypowiadała się pani o pani dyrektor – rozumiem, że to jej dotyczyło – czy jest miła czy niemiła. Może jeszcze za chwilę zacznie się pani odnosić do wyglądu?

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

To jest państwa problem.

Sekretarz stanu w MRiPS Anita Czerwińska:

Proszę w taki sposób nie wypowiadać się o urzędnikach ministerstwa. Jeżeli ma pani jakieś pytania, to proszę je zadać, my na wszystko odpowiemy.

Po drugie, czyni pani uwagi pod moim adresem, że nie byłam obecna. Szanowna pani, nie jest to mój obszar, a dzisiaj jestem w zastępstwie. Pani minister Socha tym się zajmuje, więc bardzo proszę wysłać do niej zaproszenie, jeśli ma pani takie życzenie.

Kolejna sprawa. Bardzo też proszę, żeby pani nie komentowała tego, czy rozmawiam z panem dyrektorem czy nie. Po to jesteśmy tutaj dzisiaj razem, żeby konsultować i jak najlepiej państwu odpowiedzieć. To tyle z mojej strony. Bardzo proszę, pan dyrektor odniesie się głównie do sprawy liczby miejsc w oddziałach. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Bardzo proszę, panie dyrektorze.

Dyrektor departamentu MRiPS Olgierd Podgórski:

Dziękuję, pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, pragnę jeszcze raz poruszyć kwestię VAT. Warszawa otrzymała środki na utworzenie ponad 2 tys. miejsc. Przewidziane są one głównie na budowę nowych obiektów. Chciałbym to powtórzyć: VAT na usługi budowlane, czyli na budowę nowego obiektu, wynosi 8%. Tak jak pani poseł wspomniała, zostało zabezpieczone nawet więcej – 13%, ponieważ są pewne wydatki związane z inwestycjami, gdzie stawka VAT-u nie wynosi 8%, ponieważ nie jest objęta usługą, lecz dotyczy dodatkowych zakupów, gdzie stawka VAT wynosi 23%. Dlatego mówię, że jest więcej środków, ale zasada jest taka, że VAT jest finansowany z budżetu państwa. Nawet jeśli pani poseł mówi o otrzymaniu 13%, to podstawowa stawka VAT na usługi budowlane wynosi 8%, więc istnieje pewne ograniczenie. Nie możemy również podejść do tego w taki sposób, że każda gmina zgłosi potrzebę 23% środków na VAT, ponieważ 23% na VAT

oznaczałoby, że te środki będą ostatecznie wracały do budżetu państwa. Dlatego, tak jak wspomniałem, VAT będzie płacony na poziomie 8%, a nie 23%, co dotyczy również racjonalnego wydatkowania środków. Dlatego przekazujemy ten VAT w określonej wysokości.

Rok 2018 i zmiana sali. Przygotujemy dla Wysokiej Komisji statystykę powstawania miejsc w poszczególnych latach. Wówczas pani poseł zobaczy, że rok 2018 nie odstawał znacząco od pozostałych lat, kiedy powstawały te miejsca. Zmiana przepisów, zwłaszcza dotyczących użytków publicznych, nie skutkowała tym, o czym mówiła pani poseł, czyli dwukrotnym wzrostem liczby dzieci w danej instytucji. W pewnym zakresie zauważyliśmy to w przypadku żłobków niepublicznych, ale nie w przypadku publicznych. Ja mówię, że przygotujemy taką statystykę rok po roku, aby łatwo zobaczyć, że nie do końca jest tak, jak pani poseł twierdzi.

To jest również kwestia, na przykład, mówienia o powstawaniu żłobków w poszczególnych latach. Mówimy, że powstało 50 tys. miejsc podczas rządów PO z PSL. Ale uczciwość wymaga również powiedzenia, że nie wszystkie były to nowe miejsca, ponieważ wtedy obowiązywał przepis, który pozwalał żłobkom działającym w ramach działalności gospodarczej na dostosowanie się, co spowodowało powstanie 30 tys. miejsc w wyniku realizacji tego przepisu w pewnym roku. Więc to również kwestia, że w pewnym momencie wchodzą w życie określone przepisy przejściowe, które wpływają na ruch. Więc w kontekście porównywania różnych danych należy to uwzględnić.

Jeżeli chodzi o te kwoty, powtórzę: 35, bo to nie 42, tylko 35 tys. do 12 tys. Mówię w zaokrągleniu, bo tam jest trochę więcej niż 35 i troszkę więcej niż 12. Związane jest to wyłącznie z zakresem dofinansowania. 35 tys. to jest kwota przeznaczona na utworzenie nowego żłobka, budowę i zakup nieruchomości, i dotyczy tylko jednostek samorządu terytorialnego. 12 tys. to mniejszy zakres, bo to jest kwota przeznaczona na adaptację już istniejącego pomieszczenia. Nie możemy tam budować ani kupować, tylko przystosować pomieszczenia, i wówczas jest to te 12 tys. To jest taka sama zasada, która była stosowana w programie „Maluch+" – pamiętam to dobrze, bo pracowałem przy nim od samego początku. Zawsze było inne wsparcie dla gmin i podmiotów niepublicznych, zawsze obowiązywała ta zasada, że w przypadku gmin jest większy zakres wsparcia, a w przypadku podmiotów niepublicznych mniejszy zakres wsparcia, dlatego te kwoty są różnicowane.

Jeszcze ostatnia kwestia – dotyczy posiedzeń zespołu. Pani dyrektor Gierej, która uczestniczy w tych zespołach, zawsze stara się odpowiadać na pytania, jeśli dobrze pamiętam. To, że nie może odpowiedzieć na niektóre pytania, nie wynika ani z niechęci do udzielenia odpowiedzi, ani z braku wiedzy. Jeżeli pytania dotyczą zdarzeń, które dopiero nastąpią w przyszłości, decyzje będą podejmowane w przyszłości, trudno udzielić wyczerpującej i precyzyjnej odpowiedzi. Jeżeli na zespołach pojawiały się pytania dotyczące na przykład terminów ogłoszenia programu „Maluch+", a my jako urzędnicy jeszcze nie znaliśmy tych terminów, to trudno nam było przekazać precyzyjną odpowiedź. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Bardzo dziękuję.

Czy są jeszcze pytania? Proszę bardzo.

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Bardzo dziękuję. Jeżeli chodzi o panią dyrektorkę, to żeby była jasność, ja powiedziałam, że jest to kompetentna urzędniczka, jedyna, która do nas przychodzi na spotkania zespołu i udziela nam jakichkolwiek informacji, z zaangażowaniem. Pomimo tego, że jest często bombardowana pytaniami, to jest bardzo miła i udziela informacji w tym zakresie, w jakim jest w stanie. Proszę nie manipulować moimi wypowiedziami w tym zakresie, ponieważ bardzo doceniam to, że chociaż ta osoba przychodzi do nas na posiedzenia i nam tych informacji...

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Przypominam pani poseł, że mówimy o programie „Maluch+".

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Ale prostuję i żeby była jasność, więc proszę mi nie mówić, jak mam sformułować swoje wypowiedzi. Natomiast, jeśli chodzi o panią ministra, żeby nie czuła się osobiście dotknięta, mówiłam o pani minister Sosze i pani minister Maląg. To one otrzymują zaproszenia od naszego zespołu, a pani zreferowała to jako zastępstwo dla siebie.

Jeśli chodzi o statystykę, o której mówił pan dyrektor, jestem nią żywo zainteresowana. Wnioskuję o nią do państwa i interpreluję w tej sprawie. Proszę o taką statystykę, w której będziemy widzieć, z jakich środków budowane są nowe instytucjonalne żłobki. Jaki jest udział programu „Maluch+" w tym procesie? Jaki jest udział środków unijnych? Chcemy mieć jasność co do finansowania, które wpływa na wzrost liczby żłobków w tej dziedzinie.

Odnośnie do dokumentacji po podpisaniu oświadczeń, chciałam się odwołać do Warszawy, ponieważ jest to źródło, na które mogę się w pełni powoływać. Mamy informację, że stawka VAT wynosi 23%. Dotyczy to zarówno budowlanych aspektów, jak i innych usług. Na przykład, koszt wybudowania jednego miejsca w żłobku jest dwukrotnie wyższy, wynosząc 80 tys. Jeśli państwo będą kontynuować ten rodzaj dofinansowania, to powinni wiedzieć, że jeśli nie pokryją pełnej stawki VAT w wysokości 23%, a tylko 8 lub 13%, to niektóre samorządy po prostu zrezygnują z projektu. Będą musiały się skupić na innych obowiązkowych inwestycjach ustawowych, takich jak przedszkola i miejsca przedszkolne, czy szkoły. W tej Komisji dążymy do przekazania jak największej liczby środków samorządom, aby decydowały o tworzeniu tych fakultatywnych miejsc opieki wczesnodziecięcej. Dlatego pytam o VAT, ponieważ zależy mi na tym, aby na późniejszym etapie nie stał się on problemem, o którym pan wspomina – po podpisaniu oświadczeń przed umowami. Chodzi mi o sytuację, w której samorządy samodzielnie przeliczą koszty, tak jak zrobiła to Warszawa, gdzie koszt powstania jednego miejsca wynosi 80 tys., a nie jakieś 30 parę, które państwo dofinansowuje. To już byłby dodatkowy koszt, który miasto musiałoby ponieść, aby zrealizować inwestycję, a nie byłby w pełni sfinansowany przez program plus. Dodatkowo, pojawiłby się również VAT w wysokości 23%, a nie 8%, co stanowiłoby znacznie większą kwotę. Niektóre samorządy nie pozwolą sobie na takie obciążenie. To, co państwo planują i pokazują nam dzisiaj, tj. że ponad połowa gmin nie ma dostępu do opieki instytucjonalnej, nie będzie zmienione.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Bardzo dziękuję.

Czy pani minister z, panem dyrektorem, chcecie się jeszcze odnieść?

Sekretarz stanu w MRiPS Anita Czerwińska:

Tylko powiem, że dokładnie przeczytałam, jakie jest finansowanie, więc nie rozumiem skąd wzięły się te zastrzeżenia. Przecież dokładnie przed chwilą przeczytałam. Nie wiem, może nie słuchała pani, bo wszystko zostało wyjaśnione. Bardzo dziękuję.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Dziękuję.

Czy może jeszcze panie, panowie posłowie zdalnie, którzy są połączeni z nami, chcą zabrać głos? Nie mamy zgłoszeń.

Jeśli mogę się wypowiedzieć krótko, to rozumiem, że nowa edycja, o której wspomnieliście, pani minister i panie dyrektorze, przyniosła nam prawie 88 tys. nowych miejsc w żłobkach. Jeśli porównamy lata 2015 i 2023, obecnie mamy 232 tys. miejsc w żłobkach, podczas gdy wtedy było ich tylko 84 tys. To wyraźnie pokazuje skalę inwestycji i jak bardzo system żłobkowy się rozwinął w ciągu tych kilku lat. Finansowanie również podwoiło się. Jeśli chodzi o szczegółową informację, to pani minister, będziemy mogli prosić o taką informację?

Sekretarz stanu w MRiPS Anita Czerwińska:

Tak, oczywiście, jak się już umówiliśmy, przekażemy państwu to, o czym rozmawialiśmy dzisiaj, a także rozumiem, że pan dyrektor przygotuje odpowiedź na pytania pani poseł. Jeśli ktokolwiek z państwa ma jeszcze jakieś pytania, departament pana dyrektora oczywiście przygotuje dla wszystkich państwa odpowiedź.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Bardzo dziękuję.

Jeszcze dodam, że oprócz pomocy samorządom, wspieramy również instytucje, które tworzą nowe miejsca opieki dla dzieci do lat 3. Rząd, wraz z MRiPS na czele, pomaga także poprzez rodzinny kapitał opiekuńczy i korzystne zmiany w kodeksie pracy dla rodziców i opiekunów dzieci oraz korzystne zmiany podatkowe. Wszystko to, wraz z dopłatami do opieki żłobkowej, stanowi znaczącą pomoc państwa dla rodzin i dzieci. Dziękuję bardzo, pani minister. Jeszcze pani chciała zabrać głos?

Poseł Aleksandra Gajewska (KO):

Chciałabym uściślić, że prosiłam o ten raport dotyczący finansowania w województwach, włączając w to VAT. Chciałabym również poprosić o statystyki dotyczące udziału programu „Maluch+" w nowych inwestycjach oraz udziału środków unijnych. Bardzo zależy mi na uwzględnieniu tych informacji, ponieważ o to państwa proszę. Nie wiem, ile czasu to zajmie, ale nie mogę tego dłużej odkładać.

Przewodnicząca poseł Ewa Kozanecka (PiS):

Bardzo dziękuję.

Czy są jeszcze jakieś pytania? Nie widzę.

Zamykam dyskusję.

Zamykam posiedzenie.

Bardzo dziękuję pani minister, panie dyrektorze, wszystkim państwu posłom, dziękuję serdecznie i do zobaczenia do widzenia.